

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ GOOD ТА EVIL В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

Павленко Д. В., студ. гр. ПР-02,
Жулавська О. О., к. філол. н., доц. СумДУ

Концепти (поняття) – це дискретні складові свідомості, які групуються у складні структури, так звані понятійні категорії та зводять усі існуючі явища та факти навколишньої дійсності до єдиного поняття. Таким чином, на думку багатьох вчених, у концепті сконцентовано багатомісний досвід, культура та ідеологія народу, які синтезуються та фільтруються в тезаурусі мовної особистості. Концепти утворюються в процесі мисленнєвого конструювання (концептуалізації) предметів і явищ оточуючого світу і відображають зміст знань і досвіду людини, отриманих нею у результаті практичної і пізнавальної діяльності, у вигляді певних одниць, "квантів" знання.

У сучасному мовознавстві існують два основні підходи щодо розуміння концепту: лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний. Лінгвокультурологічний підхід до розуміння концепту полягає в тому, що концепт визнається базовою одиницею культури, її концентратом. Лінгвокогнітивні дослідження мають типологічну спрямованість, сфокусовані на виявленні спільних закономірностей у формуванні ментальних уявлень і орієнтовані семасіологічно: від смисла (концепта) до мови (засобів його вербалізації).

Згідно з думкою багатьох вчених, концепт являє собою не чітко структуровану організацію, а є польовим утворенням, в якому існує базовий шар, представлений певним чуттєвим образом, який формується на рівні універсально-предметного коду свідомості.

Базовий шар, або ядро концепту, як правило, представлений ключовими лексемами. Близню периферію концепту утворюють стилістично нейтральні й доволі частотні за використанням лексеми. Дальня периферія концепту складається зі стилістично маркованої, зрідка вживаної лексики. Ряд взаємообумовлених концептів являє собою "концептосферу" [1].

З метою перевірки гіпотези про те, що зміст концептів GOOD та EVIL обумовлений світоглядом, світовідчуттям та базисними уявленнями індивідів як членів різних лінгвокультурних спільнот, було проведено лінгвокогнітивний аналіз мовних реакцій реципієнтів – носіїв англійської мови, отриманих у результаті асоціативного експерименту.

Морально-оцінні категорії "добро" і "зло", які є категоріями індивідуальної свідомості, об'єктивуються в мові і віддзеркалюють індивідуальний та колективний досвід представників лінгвокультурних спільнот.

За допомогою асоціативного експерименту було встановлено риси та ознаки концептів GOOD та EVIL: *to be kind, honest, generous, to do good things, adhere to generally accepted rules of morality* – є загальнолюдською потребою, актуальною для будь-якого віку та статі, та займає в ієрархії його цінностей чільне місце; *not adhere to moral standards, to do harm, to be angry, cruel, deceitful, war, terrorism, crime* – описують ставлення людини до зла та характеризують світоглядне спрямування в усвідомленні зла представниками англійської лінгвокультури [2, 3].

Сучасне розуміння зла як в американській лінгвокультурі виникло на основі смислового зсуву у бік персоніфікації зла: Hitler, Jack the Ripper, Osama bin Laden, Rasputin, Saddam Hussein, Stalin, Ivan the Terrible; та соціалізації зла – в американській лінгвокультурі.

Для представників американської культури однією з характеристик добра є божественне добро, тобто добро, що являє собою шлях до Бога. Бог у душі віруючих виступає втіленням добра. Численні реакції американських респондентів пов'язані з ознакою *taste, food*. Насправді такі цінності не співвідносяться безпосередньо з добром, однак вони обумовлені психофізичною взаємодією людини та світу та більш-менш виявляють певне розуміння добра представника американської лінгвокультури.

Результати експерименту вказують на те, що носії англійської мови визначають добро як те, що відповідає моральним законам та пов'язують добро з модальністю необхідності. На базі моральних цінностей представники кваліфікують зло як щось аморальне, протилежне добру. Очевидно, що розуміння добра як добра морального представниками лінгвокультури є ціннісний вектор у світогляді, який визначає успіх міжкультурної комунікації.

1. Карасик В. И. Этноспецифические концепты / В. И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику; отв. ред. М. В. Пименова. – Кемерово : Кузбассвузиздат, 2005. – С. 61-105.
2. OD&Th = Oxford Dictionary & Thesaurus. – [Second Edition]. – Oxford : Oxford Univ. Press, 2007. – 1204 p.

3. OED = Oxford English Dictionary / [prep. by J. A. Simpson and E. S. C. Weiner]. – [Second Edition]. – Clarendon Press Oxford, 1991. – 1015 p.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 40-42.